

Ujednačenost opisivanja serijskih publikacija: analiza kataložnih zapisa iz skupnih kataloga hrvatskih knjižnica

Stanarević, Snježana

Source / Izvornik: **Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 2010, 53, 101 - 119**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:308337>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-19**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

UJEDNAČENOST OPISIVANJA SERIJSKIH PUBLIKACIJA : ANALIZA KATALOŽNIH ZAPISA KATALOGA HRVATSKIH KNJIŽNICA

CONSISTENCY OF DESCRIBING SERIALS : BENCHMARKING
ANALYSIS

Snježana Stanarević
Odsjek za informacijske znanosti
Filozofski fakultet Osijek
sstanare@ffos.hr

UDK / UDC 050:025.31
Istraživanje / Research paper
Primljeno / Received: 12. 3. 2010.

Sažetak

Korporativne su odrednice oduvijek bile povod polemikama u knjižničarskoj zajednici, a razilažeći stavovi različitih kataložnih stručnjaka i kataložnih pravilnika u vezi problematike korporativnog autorstva jedan su od razloga neujednačenosti njegove primjene. U radu se posebno bavimo pitanjem korporativnog autorstva serijskih publikacija. Povod su tome iznimke od pravila za izbor odrednica serijskih publikacija prema kataložnom pravilniku Eve Verona.

Pravilnik i priručnik za izradu abecednih kataloga: Dio. 1. Eve Verona navodi da se serijske publikacije uvrstavaju u katalog pod glavnim stvarnim naslovom (anonimne), ali da su publikacije koje potpadaju pod propise o korporativnom autorstvu iznimke od tog pravila. U Veroninom se *Pravilniku* propisi o korporativnom autorstvu jednako primjenjuju i na serijske i na omeđene publikacije te za serijske publikacije nije posebno precizirano kada će se korporativno tijelo držati autorom.

Središnji je dio rada analiza kataložne prakse triju hrvatskih knjižnica koje su izabra-
ne kao predstavnice različitih skupnih kataloga. Rezultati istraživanja pokazuju kako ispi-
tivanе hrvatske knjižnice ne prihvaćaju iznimku od pravila za uvrštavanje serijskih pu-
blikacija propisanu *Pravilnikom* E. Verona. Drugim riječima, u mrežnim katalogima ispi-
tivanih hrvatskih knjižnica, glavne su kataložne jedinice gotovo svih serijskih publikacija
uvrštene pod glavnim stvarnim naslovom, kao anonimne.

Premda *Pravilnik* propisuje izradu sporedne kataložne jedinice za korporativnog au-
tora u slučajevima kada je za odrednicu glavne kataložne jedinice izabran glavni stvarni

naslov, u mnogim primjerima sporedne kataložne jedinice ne postoje. Već postojeći problem takvom se praksom dodatno komplicira.

U radu se artikuliraju prednosti opisa serijskih publikacija prema *Pravilniku* Eve Verona te se ukazuje na moguće probleme koji proizlaze iz nepoštivanja pravila propisanih *Pravilnikom*.

Gljučne riječi: serijske publikacije, korporativne odrednice, Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga, Pariška načela, hrvatske knjižnice

Summary

Corporate headings have always been the cause of polemics in the library community and differing attitudes of different cataloguing experts and cataloguing rules on behalf of corporate authorship have been one of the reasons of uneven practice. This paper specifically deals with the problem of corporate authorship in the case of serials. Exceptions to the rules for the selection of headings for serials, as prescribed by Eva Verona, are the cause for different solutions in libraries.

Eva Verona's *Rule book and manual for making alphabetical catalog: Part. 1st* says that the serials should be included in the catalogue under the title proper (anonymous publications), but that the publications that fall under the regulations of corporate authorship are exception to this rule. In Eva Verona's *Rule book* rules on corporate authorship are equally applicable to both serials and monographs, and in the case of serials it is not particularly specified when the corporate body should be considered an author.

The central part of the paper is benchmarking analysis of cataloging practices of three Croatian public libraries that were chosen as representatives of different union catalogs. The research results indicate that the Croatian public libraries do not accept an exception to the rules for describing serials as prescribed by Eva Verona. In other words, in online catalogs of Croatian public libraries main catalog units of almost all serials are included under the title proper as anonymous publications.

Although the *Rule book* prescribes the use of added entry for corporate author in the cases when a title proper is chosen as a main entry heading, in many examples added entries are not utilized. Main problem is further complicated by lack of this practice. The paper articulates the advantages of describing serials according to Eva Verona's *Rule book* and points out the potential problems arising from failure to follow the prescribed rules.

Keywords: serials, corporate headings, *Croatian cataloguing rules*, Paris principles, Croatian libraries

1. UVOD

Cilj je ovoga rada istražiti ujednačenost u opisivanju serijskih publikacija, posebno onih koje potpadaju pod pravila korporativnog autorstva, na primjerima zapisa iz kataloga različitih knjižnica u Republici Hrvatskoj, identificirati moguće probleme koji proizlaze iz nedosljednog primjenjivanja kataložnih pravila te nastojati uputiti na moguća poboljšanja te prakse.

Sherina dva zakona katalogizacije kažu: "Law #1 No cataloger will accept the work of any other cataloger. Law #2 No cataloger will accept his/her own work six

months after the cataloging.”¹ Odnosno, nijedan katalogizator neće prihvatiti rad drugog katalogizatora i nijedan katalogizator neće prihvatiti svoj vlastiti rad šest mjeseci kasnije.

Premda na prvi dojam duhovite dosjetke, prethodne misli vrlo vješto opisuju narav kataložne prakse. Sherina dva zakona, prema tome, mogli bismo ispravnije nazvati “zakonima kataložne prakse” budući da je katalogizacija sama po sebi uniformirana i formalna, ali na razini njezine praktične primjene uniformiranost ponekad postaje nedostižnim ciljem. Kataložni bi pravilnici trebali “pokrivati” sve postojeće vrste građe od najstarijih rukopisa do elektroničke građe te ponuditi rješenja za snalaženje među neizmjerljivim brojem postojećih inačica organizacije izvora podataka za opis građe. Zbog opširnosti navedenih područja, kataložni su pravilnici, u pravilu, i sami po sebi vrlo opširni te Sherini zakoni i na toj činjenici pronalaze plodno tlo.

Korporativne su odrednice oduvijek bile povod polemikama u knjižničarskoj zajednici. Razilaženje stavova različitih kataložnih stručnjaka i kataložnih pravilnika u vezi problematike korporativnog autorstva jedan je od razloga neujednačenosti njegove primjene na međunarodnoj razini. U radu se posebno bavimo primjenom korporativnog autorstva u slučaju serijskih publikacija. Povod su tome iznimke od pravila za izbor odrednica serijskih publikacija prema kataložnom pravilniku Eve Verona.² 2007. godine, na Međunarodnom skupu u čast 100-te godišnjice rođenja Eve Verona, Ana Barbarić³ je upozorila na nedosljednu primjenu korporativnog autorstva u katalozima hrvatskih knjižnica te navela prednosti opisa serijskih publikacija prema nacionalnom kataložnom pravilniku Eve Verona. A. Barbarić posebno je naglasila kako nije istražila spomenutu problematiku na dovoljnom broju kataložnih zapisa da bi svoje navode mogla proglasiti rezultatima istraživanja. Cilj je ovoga rada provesti spomenuto istraživanje, dati obuhvatniji pregled kataložne prakse hrvatskih knjižnica pri primjeni korporativnog autorstva na opisivanje serijskih publikacija te oprimjeriti prednosti i nedostatke ne/primjenjivanja propisa iz *Pravilnika* Eve Verona. Da bismo dobili uvid u kataložnu praksu, u ovome radu posebno se bavimo analizom kataložnih zapisa u katalozima različitih knjižnica u Republici Hrvatskoj, s posebnim osvrtom na serijske publikacije koje potpadaju pod propise o korporativnom autorstvu.

Budući da je bitno postaviti temeljne teorijske osnove za svaku daljnju analizu, u uvodnom će se dijelu pokušati prikazati razvoj međunarodnih kataložnih pravila, posebno onih koja se odnose na serijske publikacije i pitanja korporativnog autorstva u njihovu slučaju.

¹ IFLANET [citirano: 2009-12-28]. Dostupno na: <http://www.ifla.org/l/humour/subj.htm>

² Usp. Verona, Eva. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga : Dio 1. : Odrednice i redalice. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1986.

³ Usp. Barbarić, Ana. Odrednice serijskih publikacija. // Međunarodni skup u čast 100-te godišnjice rođenja Eve Verona : zbornik radova = International Conference in Honour of the 100th Anniversary of Eva Verona's Birth : proceedings / Willer, Mirna ; Barbarić, Ana (ur.). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2007. 207-216 ; 477-486.

2. SERIJSKE PUBLIKACIJE I PRAVILA ZA IZBOR ODREDNICA I REDALICA

Da bismo razumjeli razloge zbog kojih odabir odrednica u slučaju serijskih publikacija ponekad uzrokuje probleme, bitno je razjasniti prirodu serijskih publikacija i dati odgovor na pitanje koje postavlja Eva Verona "Jesu li bibliografski uvjeti serijskih publikacija spojivi s pojmom korporativnog autorstva?"⁴

Još je Ch. A. Cutter upozorio na to da je beziznimno pravilo uvođenja serijskih publikacija pod glavnim stvarnim naslovom problematično zbog toga što mnogo serijskih publikacija korporativnih autora počinje istom riječju (*Godišnjak, Izvještaj, Radovi* i sl.).⁵ Iz toga je razloga, također, teško pronaći sve publikacije jednoga korporativnog autora. A. Chaplin je među prvima upozorio kako treba razlikovati serijske publikacije sastavljene od više zasebnih radova različitih autora i one koje imaju prirodu izvješća o djelovanju korporativnog tijela.⁶ Prema S. R. Ranganathanu, serijske publikacije nemaju ni individualne ni korporativne autore. Individualne osobe mogu biti u svojstvu urednika, a korporativna tijela sponzori, pokrovitelji, nakladnici i sl. Dakle, S. R. Ranganathan zastupa mišljenje da serijske publikacije treba identificirati pomoću glavnoga stvarnog naslova.⁷ S njegovim se mišljenjem slagao i L. Jolley.⁸

S druge strane, A. Chaplin i S. Lubetzky bili su suprotna mišljenja. S. Lubetzky se zalagao da se načela određivanja autorstva trebaju jednako primjenjivati na omeđene i serijske publikacije. Svoj stav za uvođenje serijskih publikacija pod korporativnim odrednicama dokazivao je opisom dviju različitih vrsta serijskih publikacija: prvu vrstu treba identificirati glavnim stvarnim naslovom zbog toga što njihovo izdavanje u različito vrijeme mogu nastaviti različiti ljudi; drugu vrstu treba identificirati nazivom korporativnog tijela zato što su takve serijske publikacije usko povezane s djelovanjem korporativnog tijela i u njihovu slučaju ne postoji mogućnost vremenski ograničenog autorstva.⁹

⁴ Verona, Eva. Pojam korporativnog autorstva i druga tumačenja korporativnih odrednica. // O katalogu: izbor iz radova / izabrala i uredila Aleksandra Horvat. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo : Nacionalna i sveučilišna knjižnica : Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti, 2005. Str. 366.

⁵ Usp. Dunkin, Paul Shaner. Problems in the cataloguing od serial publications. // ICCP Report (Working Paper No. 8). London: 1963. Citirano prema: Verona, Eva. 2005. Nav. dj. Str. 368.

⁶ Usp. International Conference on Cataloguing Principles (Paris ; 1961). Report. London : International Federation of Library Associations, 1963. Citirano prema: Verona, Eva. 2005. Nav. dj. Str. 366.

⁷ Usp. Ranganathan, Shiyali Ramamrita. Corporate heading. Libri 56, 6(1955). Citirano prema: Verona, Eva. 2005. Nav. dj. Str. 366.

⁸ Usp. Jolley, Leonard J. International Conference on Cataloguing Principles. II. Thoughts after Paris. // Journal od Documentation 51, 19(1963). Citirano prema: Verona, Eva. 2005. Nav. dj. Str. 367.

⁹ Usp. Institute on Cataloging Code revision, Stanford University, July 9-12, 1958. Summary of proceedings. Stanford, 1958. Str. 14-19. Citirano prema: Verona, Eva. 2005. Nav. dj. Str. 367.

Nevezano uza serijske publikacije, korporativne su odrednice u knjižničarskoj zajednici oduvijek bile predmetom polemika. 1961. godine *Pariška su načela*¹⁰ donijela prva međunarodna rješenja o izboru odrednica. Korporativne su odrednice u *Pariškim načelima* predmetom 9. poglavlja. Korporativno je tijelo određeno već standardnom definicijom (organizacija osoba poznata pod kolektivnim imenom) kao i slučajevi kada se ono drži autorom (kada je djelo kolektivni izraz misli korporativnog tijela). No, predmet našeg bavljenja serijske su publikacije. Točka 9.12 kaže kako se djelo uvodi pod korporativnom odrednicom kada jezični oblik glavnoga stvarnog naslova ili glavnog naslova, uključujući prirodu djela, neupitno implicira da je korporativno tijelo u cjelini odgovorno za sadržaj djela. Tom je poglavlju dodana bilješka ispod crte 7. koja se odnosi na serijske publikacije, a kaže da navedeno pravilo također obuhvaća i serijske publikacije koje se odnose na djelovanje korporativnog tijela, a čiji se naslov sastoji od generičkog naziva (izvješće, godišnjak i sl.) komu prethodi ili iza njega slijedi naziv korporativnog tijela. U jedanaestom poglavlju *Pariških načela* (*Works Entered under Title*) govori se o publikacijama koje se uvode pod glavnim stvarnim naslovom. Točka 11.14 kaže da se pod glavnim stvarnim naslovom uvode djela koja su javno prvenstveno poznata po naslovu, a to uključuje serijske i periodičke publikacije.¹¹

Zbog nedostatnosti odredaba iz točke 9.12 i bilješke ispod crte 7., u većini kataložnih pravilnika izrađenih nakon *Pariških načela*, zanemareno je pravilo uvođenja serijskih publikacija pod korporativnom odrednicom. U onim pravilnicima koji su usvojili propisano pravilo (npr., slovenski, norveški, američki itd.), ono je utemeljeno na formalnom mjerilu, tj. obliku naslovne stranice i glavnoga stvarnog naslova.¹²

Prije prvog sastanka europskih i anglo-američkih stručnjaka za katalogizaciju 2003. u Frankfurtu (IME-ICC),¹³ upitnikom je provedeno istraživanje o suvreme-

¹⁰ Usp. Statement of Principles Adopted by The International Conference on Cataloguing Principles Paris, October 1961. [citirano: 2009-12-28]. Dostupno na: http://www.d-nb.de/standardisierung/pdf/paris_principles_1961.pdf

¹¹ Isto.

¹² Pravilo se primjenjuje kada se glavni stvarni naslovi sastoje od generičkog naziva povezanog s nazivom tijela koje izdaje publikaciju, uz uvjet da publikacija govori o djelatnosti korporativnog tijela. Usp. Verona, Eva. 2005. Nav. dj. Str. 368.

¹³ Ono što su *Pariška načela* u kontekstu katalogizacije i izrade međunarodnoga kataložnog pravilnika bila u 20. st., u 21. to je bila IME-ICC inicijativa (*International Meetings of Experts for an International Cataloguing Code* = Međunarodni sastanci stručnjaka povodom izrade međunarodnoga kataložnog pravilnika). Krajnji cilj tih sastanaka, od kojih je prvi održan 2003. godine u Frankfurtu na Majni, bio je definirati nova međunarodna kataložna pravila koja bi zamijenila *Pariška načela*. Novi dokument koji se izrađivao na pet međunarodnih sastanaka kataložnih stručnjaka objavljen je u veljači 2009. godine pod naslovom *Izjava o međunarodnim kataložnim načelima* (*Statement of International Cataloguing Principles – ICP*). Inicijativa oko izrade međunarodnoga kataložnog pravilnika unutar IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju zastala je zbog težnje da novo izdanje anglo-američkih kataložnih pravila objavljeno u studenom 2008. pod naslovom RDA (*Resource Description and Access*) postane međunarodni kataložni pravilnik. Usp. Willer, Mirna; Ana, Barbarić. Međunarodna kataložna načela : prikaz i analiza. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 52, 1/4(2009), 18-62.

noj (europskoj) katalognoj praksi i njezinoj usklađenosti s *Pariškim načelima*. Jedan od odaslanih upitnika obradio je ključna pitanja vezana za katalogne pravilnike prema poglavljima i točkama *Pariških načela*.

Posebno donosimo osvrt na hrvatske odgovore u spomenutom upitniku. Analizirat će se samo odgovori uz one točke koje su značajne u kontekstu izbora odrednica serijskih publikacija, a to su točke 9.11, 9.12 i 11.14.

Točka 9.11 kaže da se publikacija uvodi pod korporativnom odrednicom kada je po njezinu značaju jasno da je publikacija izraz kolektivne misli ili djelovanja korporativnog tijela čak i kad su potpisane fizičke osobe. Naš je odgovor "Da za monografske, ne za serijske publikacije." Već navedena točka 9.12 kaže da se publikacija uvodi pod korporativnom odrednicom kada je prema jezičnom obliku glavnoga stvarnog naslova i značaju publikacije jasno da je korporativno tijelo kolektivno odgovorno za sadržaj djela. Bilješkom ispod crte uključene su i serijske publikacije čiji se naslovi sastoje od generičkog naziva i naziva korporativnog tijela.

Naš je odgovor na ovo pitanje "Da za monografske publikacije." Također već protumačena točka 11.14 navodi da se pod glavnim stvarnim naslovom navode publikacije općepoznate po naslovu, a to uključuje serijske i periodičke publikacije. Naš je odgovor "PPIAK ne precizira." Istovjetno *Pariškim načelima*, u *Pravilniku i priručniku za izradu abecednih kataloga: Dio 1. : odrednice i redalice*, Eve Verona u Poglavlju II. 8. *PERIODIČKE PUBLIKACIJE*, koje donosi pravila za izbor odrednica serijskih publikacija, izostavljene su one serijske publikacije koje potpadaju pod propise o korporativnom autorstvu. Pojam korporativnog autorstva objašnjen je u poglavlju II. 3. gdje E. Verona izričito navodi kako se sadržani propisi odnose na publikacije koje sadrže djelo jednoga korporativnog autora, bez obzira radi li se o omeđenim ili periodičkim publikacijama, a korporativno je tijelo autor kada se po značaju toga djela jasno vidi da je ono rezultat zajedničkog djelovanja korporativnog tijela.¹⁴ Drugim riječima, E. Verona navodi isto što i *Pariška načela*, s tom razlikom što izostavlja formalno mjerilo (jezični oblik glavnoga stvarnog naslova ili glavnog naslova). S obzirom na rečeno, odgovori dani u opisanim točkama u upitniku daju netočnu i nepotpunu informaciju o postupanju sa serijskim publikacijama prema našem *Pravilniku*.

Međutim, odgovor na točku 7.B.1. u odjeljku 7 koji nosi naslov *Serijalnost*, dijelom rasvjetljuje odnos našeg *Pravilnika* prema serijskim publikacijama te ispravlja netočne navode iz prethodnih točaka. Na pitanje kakvi su zahtjevi našeg pravilnika u odnosu na izbor odrednica neomeđene građe, naš je odgovor "Glavna je odrednica za serijske publikacije glavni stvarni naslov (PPIAK 58/1). Iznimke su službene serijske publikacije (PPIAK 77) te serijske publikacije na koje se primjenjuju pravila o korporativnom autorstvu (PPIAK 9)".¹⁵

¹⁴ Usp. Verona, Eva. 1986. Nav. dj. Str. 27.

¹⁵ Usp. Cataloguing Code Comparison for the IFLA Meeting of Experts on an International Cataloguing Code July 2003. [citirano: 2009-12-28]. Dostupno na: http://www.d-nb.de/standardisierung/pdf/code_croatia.pdf

Analizirane točke pokazuju proturječje hrvatskih odgovora u upitniku te se na temelju opisane nedosljednosti slična očekuje i u praksi opisivanja serijskih publikacija u katalozima hrvatskih knjižnica koja je istražena u nastavku rada.

3. ISTRAŽIVANJE

3.1 HIPOTEZA

Cilj je provedenog istraživanja utvrditi postoji li ujednačenost u opisivanju serijskih publikacija, posebno onih koje potpadaju pod pravila korporativnog autorstva, u knjižničnim katalozima hrvatskih knjižnica te identificirati moguće probleme koji proizlaze iz nedosljednog primjenjivanja kataložnih pravila u konkretnom slučaju. Osnovno mjerilo za utvrđivanje ujednačenosti jest usklađenost kataložne prakse hrvatskih knjižnica s važećim kataložnim pravilnikom E. Verona *Pravilnik i priručnik za izradu abecednih kataloga*, s osvrtom na odredbe *Pariških načela* vezane uza serijske publikacije.

Točka 1. člana 58. *Pravilnika i priručnika za izradu abecednih kataloga: Dio 1. : Odrednice i redalice* Eve Verona kaže da se serijske publikacije uvrštavaju u katalog pod glavnim stvarnim naslovom (anonimne), no postoje iznimke od ovoga pravila, a to su publikacije koje potpadaju pod propise o korporativnom autorstvu. Dakle, u Veroninom se *Pravilniku* propisi o korporativnom autorstvu jednako primjenjuju i na serijske i na omeđene publikacije te za serijske publikacije nije posebno precizirano kada će se korporativno tijelo držati autorom.

Uzimajući u obzir nedovoljno precizne odredbe za utvrđivanje korporativnog autorstva u slučaju serijskih publikacija, pretpostavka je da će rezultati istraživanja pokazati neujednačenost prakse u odnosu na primjenu *Pravilnika* i *Pariških načela*, tj. glede primjenjivanja pravila o korporativnom autorstvu na serijske publikacije, a prvenstveno u smislu zanemarivanja tih pravila, te će se nastojati uputiti na moguća poboljšanja ove prakse.

3.2 TIJEK, UZORAK I METODOLOGIJA

Analiza kataložnih zapisa započeta je upravo analizom temeljnih pojmova. Kao što je već rečeno, serijske publikacije koje potpadaju pod korporativno autorstvo, iznimka su od pravila koje kaže kako je za uvrštavanje serijskih publikacija mjerodavan glavni stvarni naslov, stoga je pozornost posebno usmjerena na te serijske publikacije budući da, prema hipotezi, iznimka od općeg pravila za izbor odrednice serijskih publikacija uzrokuje neujednačenu praksu.

Istraživanjem su bile zahvaćene publikacije koje prema definiciji serijskih publikacija ulaze u njihove okvire sa suženim pristupom na one za koje, prema definiciji korporativnog autora, postoji mogućnost korporativnog autorstva. Kao podvrste serijskih publikacija u literaturi se, između ostalih, navode radovi društava, godišnjaci, almanasi, izvještaji, redovi predavanja fakulteta, adresari, tekuće bibliografije itd.

Točka 1. i 2. Člana 9. *Pravilnika i priručnika za izradu abecednih kataloga : dio prvi odrednice i redalice* E. Verona propisuje da se korporativno tijelo drži

autorom plana ili programa svog rada, autorom nastavnog programa, reda predavanja, programa za polaganje ispita i sličnih djela koja se odnose isključivo na njegovo djelovanje.¹⁶

Pošavši od definicija serijskih publikacija, korporativnog autorstva, i u okviru tih definicija vrsta publikacija koje su im svojstvene (plan ili program rada, nastavni program, red predavanja, program za polaganje ispita, radovi društava, godišnjaci, almanasi, izvještaji, vodiči i sl.), pretraživao se mrežni katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Knjižnica grada Zagreba i Gradske knjižnice i čitaonice “Metel Ožegović” Varaždin, tijekom rujna 2009. godine. Te su knjižnice izabrane kao predstavnici različitih skupnih kataloga u Republici Hrvatskoj.¹⁷ Pretraživalo se preko polja *Naslov* prema generičkom pojmu za vrste publikacija koje se najčešće odnose upravo na djelovanje nekoga korporativnog tijela i često izlaze periodički – *izvještaj, godišnjak i almanah*. Premda su predmet istraživanja serijske publikacije, kako bi se dobio uvid u cjelokupnu kataložnu praksu vezanu uz njih, ipak se iz pretraživanja nisu mogle izostaviti omeđene publikacije stoga što se ponekad publikacije istovjetne po značaju različito klasificiraju te posljedično različito opisuju. Također, različito se postupa s publikacijama istovjetnim po značaju (godišnjaci, izvještaji, vodiči) kada one izlaze u obliku omeđenih publikacija i kada izlaze periodički.

3.3 REZULTATI

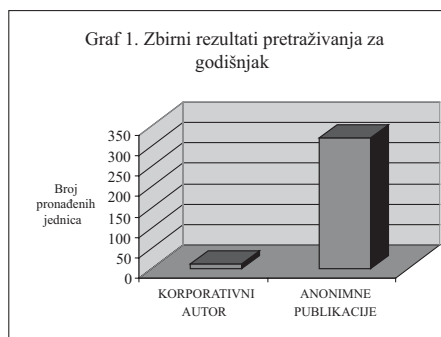
Sljedeće tablice prikazuju kvantitativne rezultate početnog pretraživanja grupirane u dvije kategorije prema mjerilu autorstva (korporativno autorstvo / anonimnost). U prvom su stupcu kataložni zapisi koji su u katalog uvršteni pod imenom autora, i to korporativnog. U drugom su stupcu anonimne publikacije uvrštene pod stvarnim naslovom. Cilj je ove početne analize dobivanje uvida u opću razinu primjene korporativnog autorstva za opis publikacija koje se odnose na djelovanje nekoga korporativnog tijela, a budući da se pretraživalo prema pojmovima *godišnjak, izvještaj i almanah*, vrstama publikacija koje se najčešće odnose na djelovanje nekoga korporativnog tijela, smatramo da se rezultati mogu držati reprezentativnima u kontekstu razine primjene korporativnog autorstva.

¹⁶ Usp. Verona, Eva. 1986. Nav. dj. Str. 29.

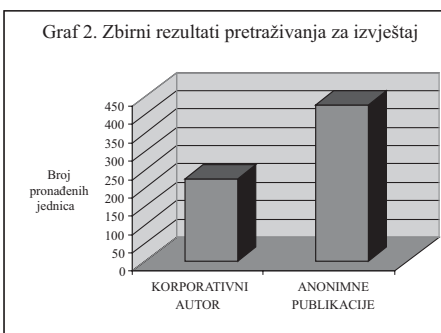
¹⁷ Knjižnice grada Zagreba pripadaju sustavu ZAKI, Gradska knjižnica i čitaonica “Metel Ožegović” Varaždin pripada sustavu *Metel win*, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu 8. siječnja 2007. iz sustava CROLIST prešla je na sustav Voyager.

Tablica 1. Rezultati pretraživanja za *godišnjak*

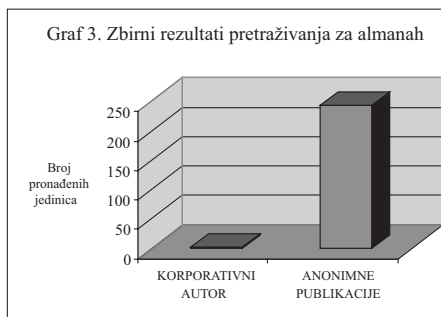
AUTORSTVO KNJIŽNICA	KORPORATIVNI AUTOR	ANONIMNE PUBLIKACIJE
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu	3	190
Knjižnice grada Zagreba	2	50
Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović" Varaždin	5	79

Tablica 2. Rezultati pretraživanja za *izvještaj*

AUTORSTVO KNJIŽNICA	KORPORATIVNI AUTOR	ANONIMNE PUBLIKACIJE
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu	161	324
Knjižnice grada Zagreba	8	50
Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović" Varaždin	56	53

Tablica 3. Rezultati pretraživanja za *almanah*

AUTORSTVO KNJIŽNICA	KORPORATIVNI AUTOR	ANONIMNE PUBLIKACIJE
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu	2	160
Knjižnice grada Zagreba	-	35
Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović" Varaždin	1	49

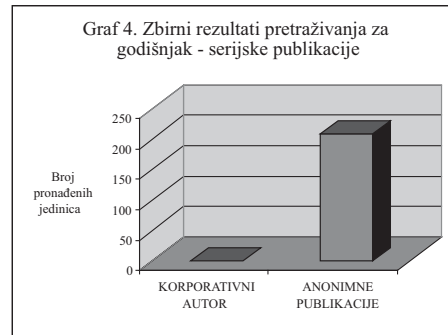

Već prvi rezultati ukazuju na neprimjenjivanje korporativnog autorstva. Rezultati se razlikuju od knjižnice do knjižnice, no grafički prikazi omjera katalognih jedinica pod korporativnim autorima i onih anonimnih potvrđuju iznesenu tezu.

No, budući da su predmet ovog istraživanja serijske publikacije, provedeno je i pretraživanje kataloga pomoću istih generičkih pojmova i polja, ali uza sužen opseg pretraživanja na serijske publikacije.

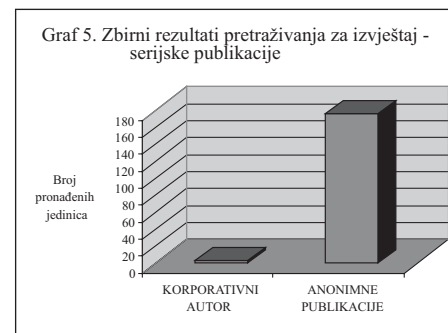
Tablica 4. Rezultati pretraživanja za *godišnjak* uza suženo pretraživanje na serijske publikacije

AUTORSTVO KNJIŽNICA	KORPORATIVNI AUTOR	ANONIMNE PUBLIKACIJE
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu	-	166
Knjižnice grada Zagreba	-	24
Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović" Varaždin	-	17

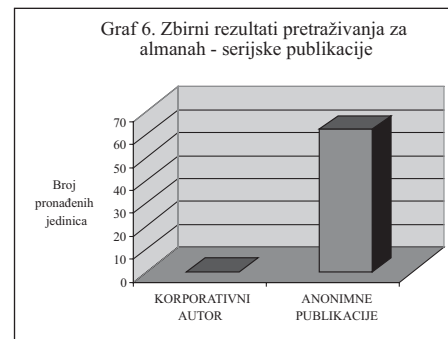
Tablica 5. Rezultati pretraživanja za *izvještaj* uza suženo pretraživanje na serijske publikacije

AUTORSTVO KNJIŽNICA	KORPORATIVNI AUTOR	ANONIMNE PUBLIKACIJE
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu	-	143
Knjižnice grada Zagreba	-	32
Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović" Varaždin	3	1

Tablica 6. Rezultati pretraživanja za *almanah* uza suženo pretraživanje na serijske publikacije

AUTORSTVO KNJIŽNICA	KORPORATIVNI AUTOR	ANONIMNE PUBLIKACIJE
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu	-	54
Knjižnice grada Zagreba	-	8
Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović" Varaždin	-	-

Kvantitativni rezultati suženog opsega pretraživanja pokazuju kako se pravilo o navođenju serijskih publikacija pod korporativnim autorom gotovo sustavno u svim knjižnicama zaobilazi. Kao što prikazuju tablice, u katalozima knjižnica uključenih u istraživanje, serijske su publikacije uvrštene pod korporativnim autorom, rijetkost.

No često ni omeđene publikacije nisu navedene pod korporativnim autorom premda bi u mnogim primjerima to rješenje bilo u skladu s odredbama poglavlja II. 3. *Pravilnika* Eve Verona te zahtjevom članka 9.12 *Pariških načela* prema kojemu publikaciju treba uvesti pod korporativnim autorom kada jezični oblik glavnoga stvarnog naslova ili glavnog naslova, uključujući značaj djela, neupitno uključuje da je korporativno tijelo u cjelini odgovorno za sadržaj djela.

Da bismo dobili precizniji uvid u razinu primjene korporativnog autorstva prema mjerilima postavljenima u članku 9.12 *Pariških načela*,¹⁸ analiziralo se ukupne rezultate pretraživanja pojma *godišnjak* prema spomenutim mjerilima tako da se zbrajalo publikacije čiji glavni stvarni naslov ili glavni naslov, uključujući značaj djela upućuje da je korporativno tijelo u cjelini odgovorno za sadržaj djela.¹⁹ Analiza je polučila rezultatima prikazanima u Tablici 7.

Tablica 7. Analiza rezultata pretraživanja za *godišnjak* prema mjerilima iz članka 9.12 *Pariških načela*

KORPORATIVNI AUTOR	ANONIMNA PUBLIKACIJA	PUBLIKACIJE S ISPUNJENIM ZAHTJEVOM ZA KORPORATIVNO AUTORSTVO
10	319	122

Dakle, u katalozima svih knjižnica uključenih u istraživanje, pretraživanjem prema pojmu *godišnjak* dobiveno je ukupno svega 10 publikacija uvedenih pod korporativnim autorom i 319 anonimnih publikacija, s tim da su u slučaju 122 publikacije uvjeti za korporativno autorstvo prema mjerilima iz članka 9.12 *Pariških načela* ispunjeni. Ovakvi rezultati neupitno upućuju na zanemarivanje pravila o primjeni korporativnog autorstva, s jedne strane, kao i na nedosljednost u primjeni pravila, s druge strane.²⁰

¹⁸ Budući da E. Verona navodi iste uvjete za utvrđivanje korporativnog autorstva kao i *Pariška načela*, s tom razlikom što izostavlja formalno mjerilo (jezični oblik glavnoga stvarnog naslova ili glavnog naslova), uzimanjem *Pariških načela* kao mjerila za utvrđivanja razine primjene korporativnog autorstva podrazumijevaju se uvjeti koje je postavila i Eva Verona.

¹⁹ U obzir su se uzimale one publikacije čiji se naslov sastoji od generičkog naziva *godišnjak* i naziva korporativnog tijela te kod kojih se iz oblika naslova, kao i činjenice da publikacija nije uvrštena pod individualnim autorom, može pretpostaviti da je korporativno tijelo u cjelini odgovorno za sadržaj djela (npr., *Godišnjak Gradskog muzeja Varaždin*). Budući da se iz analize nije posebno izdvojilo publikacije koje su opisane kao anonimne zbog koautorstva četiriju ili više autora, rezultate treba uzeti s rezervom. No smatramo da su rezultati značajni i unatoč navedenom ograničavajućem čimbeniku.

²⁰ Npr., primjeri pronađeni u katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu: *Godišnjak Hotelijskog fakulteta u Opatiji : za razdoblje od 1960-1985. : uz 25. godišnjicu rada Fakulteta*

Nedoslijednost u opisivanju pojavljuje se i među publikacijama koje su formalno i karakterno istovjetne. Sljedeća četiri zapisa pronađena su u mrežnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

#	Naslov	Naslov	Autor	Datum izdavanja
□ [1]	<u>Izveštaj o radu Saveza komunista Hrvatske i njegovih organa između Devetog i Desetog kongresa SKH</u>	<u>Izveštaj o radu Saveza komunista Hrvatske i njegovih organa između Devetog i Desetog kongresa SKH</u>	Savez komunista Hrvatske	1986.
	Lokacija: NSK Zatvoreno spremište		Signatura: 609.709	Status: Nije posuđeno
□ [2]	<u>Izveštaj o radu Saveza komunista Hrvatske i njegovih organa između Osmog i Devetog kongresa</u>	<u>Izveštaj o radu Saveza komunista Hrvatske i njegovih organa između Osmog i Devetog kongresa</u>	Savez komunista Hrvatske ,Kongres (9 ; 1982 ; Zagreb)	1982.
	Lokacija: NSK Zatvoreno spremište		Signatura: 483.484	Status: Nema slobodnog primjerka
□ [3]	<u>Izveštaj o radu Saveza komunista Hrvatske i njegovih organa između V i VI kongresa ; Izveštaj Kontrolne komisije SK Hrvatske ; Izveštaj Revizije</u>	<u>Izveštaj o radu Saveza komunista Hrvatske i njegovih organa između V i VI kongresa ; Izveštaj Kontrolne komisije SK Hrvatske ; Izveštaj Revizijone komisije SK Hrvatske</u>	Savez komunista Hrvatske	1968.
	Lokacija: NSK Zatvoreno spremište		Signatura: 415.008	Status: Nema slobodnog primjerka
□ [4]	<u>Izveštaj o radu Saveza komunista Hrvatske i njegovih organa između VI i VII kongresa</u>	<u>Izveštaj o radu Saveza komunista Hrvatske i njegovih organa između VI i VII kongresa</u>		1974
	Postoji više primjeraka			

Zapisi iz Kataloga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Prva je publikacija uvrštena u katalog kao publikacija jednoga korporativnog autora, istovjetno trećoj, druga je također uvrštena u katalog pod korporativnom odrednicom, ali u skladu s odredbama člana 155 *Pravilnika E. Verona Kongresi i druge priredbe nacionalnog značaja*,²¹ dok je četvrta uvrštena pod glavnim stvarnim naslovom, tj. kao anonimna.

[urednik Neda Androić]. *Opatija : Hotelijerski fakultete, 1985. i Godišnjak humanitarno-prosvjetnoga društva Uboški dom : za poslovnu godinu 1906-7: (sa 4 slike) / uredio Mirko Goranić. Zagreb : Tisak Dioničke tiskare, 1907.* Gledano formalno, iz oba se glavna stvarna naslova očituje da se opisivane publikacije odnose na djelovanje korporativnih tijela no, u prvom primjeru, premda se radi o omeđenoj publikaciji, publikacija je opisana kao anonimna. U drugom je primjeru Društvo "Uboški dom" (Zagreb) navedeno kao korporativni autor, što je u skladu s odredbama Pravilnika E. Verona o korporativnom autorstvu.

Primjeri pronađeni u katalogu Knjižnica grada Zagreba: *Godišnjak Gradskog muzeja Varaždin. Varaždin, 1970. i Godišnjak HRT: 1996 / [glavni urednik Nikola Vončina]. Zagreb : Hrvatska radiotelevizija, 1997.*

Prva je publikacija u katalog uvrštena pod glavnim stvarnim naslovom, a druga pod korporativnim autorom Hrvatska radiotelevizija (Zagreb).

Primjeri pronađeni u katalogu Gradske knjižnice i čitaonice "Metel Ožegović" Varaždin: *Statistički godišnjak općine Varaždin. Varaždin : Općinski zavod za privredu, plan i statistiku, 1978. i Statistički godišnjak Zagreba. Zagreb : Zavod za statistiku i evidenciju Narodnog odbor..., 1955.*

Prva je publikacija uvrštena pod glavnim stvarnim naslovom, a druga pod Zavodom za statistiku kao korporativnim autorom.

²¹ Usp. Verona, Eva. 1986. Nav. dj. Str. 262.

Poseban problem predstavlja neujednačenost klasifikacije publikacija s obzirom na značaj njihova izdavanja, koje nadalje uzrokuje različito opisivanje istih. Sljedeća dva zapisa, također pronađena u mrežnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, primjer su formalno i karakterno istovjetnih publikacija koje su opisane posve drugačije. Prva je serijska i uvrštena u katalog pod glavnim stvarnim naslovom, tj. kao anonimna, a druga je omeđena publikacija jednoga korporativnog autora (Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera (Osijek)).

SKRAĆENI ZAPIS POTPUNI ZAPISMARC**Sveučilišni godišnjak ... / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u...**

ISSN: 1331-1085

Naslov: Sveučilišni godišnjak ... / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku ; [glavni i odgovorni urednik Gordana Kralik]

UDK: 378.4

Brojčani podaci: 1994/95- .

Impresum: Osijek : Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, 1995- .

Materijalni opis: 24 cm

Tekuća učestalost izlaza: Godišnje

Ostali autori: Kralik, GordanaPlaninić, JosipSveučilište Josipa Jurja Strossmayera (Osijek)*Sveučilišni godišnjak...* (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu)SKRAĆENI ZAPIS POTPUNI ZAPISMARC**Sveučilišni godišnjak : 1997./98. / [glavni i odgovorni urednik Gordana...**

ISBN: 953-96025-4-8

Autor: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera (Osijek)

Naslov: Sveučilišni godišnjak : 1997./98. / [glavni i odgovorni urednik Gordana Kralik]

UDK: 378(497.5 Osijek)(058)

Impresum: Osijek : Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, 1998

Materijalni opis: 232 str. ; 24 cm

Sveučilišni godišnjak: 1997./98. (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu)

Kada su serijske publikacije u pitanju, iz Tablice 5. *Rezultati pretraživanja za izvještaj uza suženo pretraživanje na serijske publikacije*, vidimo da se jedino u katalogu Gradske knjižnice i čitaonice "Metel Ožegović" Varaždin pojavljuju primjeri serijskih publikacija koje su uvrštene pod korporativnim autorom. Istovjetno analizi rezultata pretraživanja za *godišnjak* prema mjerilima iz članka 9.12 Pariških načela (Tablica 7.), čime smo dobili precizniji uvid u razinu primjene korporativnog autorstva, analiziralo se ukupne rezultate pretraživanja pojma *izvještaj uza suženo pretraživanje na serijske publikacije* prema spomenutim mjerilima tako da se zbrajalo publikacije čiji glavni stvarni naslov ili glavni naslov, uključujući značaj djela upućuje da je korporativno tijelo u cjelini odgovorno za

sadržaj djela.²² Rezultati analize koji govore o razini primjene korporativnog autorstva prema mjerilima iz članka 9.12 Pariških načela u slučaju serijskih publikacija na primjeru izvještaja, prikazani su Tablicom 8.

Tablica 8. Analiza rezultata pretraživanja za *izvještaj* uza suženo pretraživanje na serijske publikacije prema mjerilima iz članka 9.12 Pariških načela

KORPORATIVNI AUTOR	ANONIMNA PUBLIKACIJA	SERIJSKE PUBLIKACIJE S ISPUNJENIM ZAHTJEVOM ZA KORPORATIVNO AUTORSTVO
3	176	103

Na temelju rezultata očigledno je kako se iznimku od pravila za uvrštavanje serijskih publikacija propisanu *Pravilnikom E. Verona*, ne prihvaća.

Sljedeći primjeri serijskih publikacija ilustracija su iznesenog zaključka. Publikacije odgovaraju zahtjevima točke 9.12 *Pariških načela*, tj. uvjeti za korporativno autorstvo su ispunjeni, no publikacije su u katalogima opisane kao anonimne te uvrštene u kataloge pod glavnim stvarnim naslovom.

SKRAĆENI ZAPIS POTPUNI ZAPIS MARC

Almanah Društva matematičara i fizičara ... / [uredništvo Zoran...

ISSN: 1331-5358

Naslov: Almanah Društva matematičara i fizičara ... / [uredništvo Zoran Kaliman, Ines Radošević, Biserka Draščić]

UDK: 51
53

Brojčani podaci: 1994/95-2000/01 2004/05- .

Impresum: Rijeka : Društvo matematičara i fizičara, 1996- .

Materijalni opis: 24 cm

Nije izišao za 2002/03

Tekuća učestalost izlaženja: Dvogodišnje

Ostali autori: Rukavina, Sanja

Dobrinić, Julijan

Društvo matematičara i fizičara (Rijeka)

Almanah Društva matematičara i fizičara... (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu)

²² U obzir su uzete one serijske publikacije čiji se naslov sastoji od generičkog naziva *izvještaj* i naziva korporativnog tijela te kod kojih se iz oblika naslova može pretpostaviti da je korporativno tijelo u cjelini odgovorno za sadržaj djela (npr., *Izvještaj Državne ženske realne gimnazije u Splitu : za školsku godinu ...*).

Tražili ste Izvještaj Državne treće realne gimnazije u Zagrebu za školsku godinu ... / [Serijske publikacije]		UNIMARC MARCXML Primjerci
Naslov	Izvještaj Državne treće realne gimnazije u Zagrebu za školsku godinu ...	
Numerički podaci	[1929/1930?]	
Impresum	Zagreb : [s. n.] , Tisak Jugoslovenske štampe , 1930	
Mat.opis	23 cm	
Napomena	Izlazi godišnje	
Nastavlja se kao	Izvještaj za školsku godinu ... [Serijske publikacije]	
Stručna oznaka	373.53 Gimnazija (realna)	
Brojevi	1929	

Izvještaj Državne treće realne gimnazije u Zagrebu za školsku godinu... (Knjižnice grada Zagreba)

Autor	 GODIŠNJAK Gradskog muzeja
Naslov	Godišnjak Gradskog muzeja Varaždin / [red. odbor Mira Ilijanić, Ivan Kurtalj, Marija Mirković, Josip Runjak]. -
Impresum	Varaždin : Izd. Gradski muzej, Tis. Novinsko izdav. i štamp. poduzeće, 1961-
Materijalni opis	22 cm
Napomena	Sadržaji na stranim jezicima.
UDK	058:069
Anotacija	God. 1/1961 (br. 1) ; 2-3/1962-1963 (br. 2-3) ; 4/1970 (br. 4) ; 5/1975 (br. 5) ; 6/1981 (br. 6) ; 7/1985 (br. 7) ; 8/1988 (br. 8)

Godišnjak Gradskog muzeja Varaždin (Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović" Varaždin)

3.4 RASPRAVA

Rezultati istraživanja pokazuju kako ispitivane hrvatske knjižnice ne prihvaćaju iznimku od pravila za uvrštavanje serijskih publikacija propisanu *Pravilnikom* E. Verona. Drugim riječima, u mrežnim katalozima ispitivanih hrvatskih knjižnica, glavne su kataložne jedinice gotovo svih serijskih publikacija uvrštene pod glavnim stvarnim naslovom kao anonimne. Važno je istaknuti da je ovakvo stanje uvjetovano činjenicom da su uglavnom sve hrvatske knjižnice prihvatile praksu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu kao nacionalnoga bibliografskog središta da sa serijskim publikacijama postupaju kao s anonimnima, odnosno da ne prihvaćaju iznimku od pravila za uvrštavanje serijskih publikacija propisanu *Pravilnikom*. Stoga među knjižnicama postoji gotovo potpuna dosljednost u nepoštivanju pravila kada su serijske publikacije u pitanju, no u nekim okolnostima knjižnice poštuju propisana pravila, što uzrokuje svojevrsnu nedosljednost u nedosljednosti.

Posebno je bitno istaknuti nedosljednosti u pojedinim katalozima, odnosno različit pristup obradi građe u okvirima jedne knjižnice, npr., *Sveučilišni godišnjak* u mrežnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu opisan u jednom slučaju kao anonimna, a u drugom kao publikacija jednoga korporativnog autora.

U slučajevima kada je za odrednicu glavne kataložne jedinice izabran glavni stvarni naslov, za korporativnog autora najčešće je izrađena sporedna kataložna jedinica. To znači da je traženu publikaciju moguće pronaći i preko naziva korporativnog tijela premda glavna kataložna jedinica nije uvrštena pod korporativnim autorom. Ako se utvrđuju prednosti i nedostaci jednog i drugog pristupa, postojanje sporednih kataložnih jedinica, posebno u vrijeme automatizacije knjižničnih kataloga, olakšava tu raspravu jer je publikaciju moguće pronaći preko više pristupnica, neovisno o tome koja je izabrana za glavnu. No, analiza odrednica sporednih kataložnih jedinica također je pokazala neujednačenosti.

Analizom podataka u polju *Ostali autori* gdje su uvrštene pristupnice sporednim kataložnim jedinicama (nazivi korporativnih tijela) u mrežnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu uočeno je neobično razilaženje u opisu između pojedinih zapisa. Usporedba zapisa u kojima je korporativni autor naveden i onih u kojima nije, nije rezultirala jednoznačnim i logičnim objašnjenjem zašto postoje razlike. Pojavljuju se primjeri gotovo istovjetnih podataka u polju *Naslov* koji su opisani drugačije.

SKRAĆENI ZAPIS [POTPUNI ZAPIS](#) [MARC](#)

Godišnjak Biološkog instituta Univerziteta Sarajevo / Biološki institut...

ISSN: 0350-2613

Naslov: Godišnjak Biološkog instituta Univerziteta Sarajevo / Biološki institut Univerziteta ; [odgovorni urednik Smilja Mučibabić]

UDK: 57/59

Brojčani podaci: God. 1 (1948)- .

Impresum: Sarajevo : [Biološki institut Univerziteta], 1948- .

Materijalni opis: 24 cm

Tekuća učestalost izlaženja: Godišnje

Godišnjak Biološkog instituta Univerziteta Sarajevo (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu)

SKRAĆENI ZAPIS [POTPUNI ZAPIS](#) [MARC](#)

Godišnjak Gradskog muzeja Sisak / [glavni urednik Spomenka Jurić]

ISSN: 1332-9308

Naslov: Godišnjak Gradskog muzeja Sisak / [glavni urednik Spomenka Jurić]

UDK: 069

Brojčani podaci: [Br.]1(2000)- .

Impresum: Sisak : Gradski muzej Sisak, 2000- .

Materijalni opis: Ilustr. ; 24 cm

Ne izlazi 2002 i 2004

Tekuća učestalost izlaženja: Godišnje

Ostali autori: [Gradski muzej \(Sisak\)](#)

Godišnjak Gradskog muzeja Sisak (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu)

U drugom primjeru, Gradski muzej Sisak naveden je u polju *Ostali autori* dok u primjeru *Godišnjak Biološkog instituta Univerziteta* taj podatak nije naveden.

U mrežnom katalogu Knjižnica grada Zagreba ni u jednom od pronađenih zapisa za *godišnjak*, koji ispunjavaju uvjete za korporativno autorstvo, a u katalog su uvršteni pod glavnim stvarnim naslovom, u polju *Ostali autori* nije naveden naziv korporativnog tijela.^{23*} Drugim riječima, za takve publikacije nisu izrađene sporedne kataložne jedinice pod nazivom korporativnog autora te ih je moguće pronaći samo pretraživanjem preko naslova. U mrežnom katalogu Gradske knjižnice i čitaonice “Metel Ožegović” Varaždin također nema sporednih kataložnih jedinica uvrštenih pod korporativnim autorom za publikacije koje ispunjavaju uvjete za korporativno autorstvo, a u katalog su uvrštene pod glavnim stvarnim naslovom.^{24&}

Ovakvo stanje stvari govori da korisnik može pronaći publikacije samo pretražujući po njihovu naslovu.

4. ZAKLJUČAK

Nazivom “serijske publikacije” obuhvaćene su “različite vrste publikacija s različitim bibliografskim uvjetima.”²⁵ Prema Chaplinovom upozorenju, treba razlikovati serijske publikacije sastavljene od više zasebnih radova različitih autora i one koje imaju prirodu izvješća o djelovanju korporativnog tijela. Kako propisuju načela katalogizacije i kataložni pravilnici, pri izradi kataložnih zapisa treba voditi računa o tome kako korisnik percipira publikaciju, odnosno na koje bi sve načine publikaciju mogao tražiti u katalogu. Kada se radi o serijskim publikacijama čiji su glavni stvarni naslovi jedinstveni, a prema tome i razlikovni, jasno je da će korisnik takvu publikaciju tražiti po naslovu, no kada su u pitanju serijske publikacije nejedinstvenih i nerazlikovnih (generičkih) naslova, nije posve jasno kako će ih korisnik tražiti. Osim navedenoga formalnog razloga koji polazi od oblika glavnoga stvarnog naslova, drugi se razlog odnosi na pitanje odgovornosti za sadržaj kada takve publikacije govore o djelovanju određenog korporativnog tijela.

Rezultati istraživanja mogu se, gotovo beziznimno, sumirati u zaključak kako ispitivane hrvatske knjižnice glavne kataložne jedinice serijskih publikacija uvrštavaju pod glavnim stvarnim naslovom. Drugim riječima, iznimka propisana kataložnim pravilnikom E. Verona nije prihvaćena, što potvrđuje postavljenu hipotezu.

Strojno čitljivi katalozi u praktičnom smislu čine i jedan i drugi pristup prihvatljivim, no iako automatizacija sa sobom donosi mogućnost različitih pristupa pretraživanju (autor, početak naslova, ključna riječ iz naslova itd.), problem je u prebacivanju odgovornosti na korisnika. Primjeri u ovom istraživanju pokazuju

^{23*} Usp. *Izveštaj Državne treće realne gimnazije u Zagrebu za školsku godinu...* (Knjižnice grada Zagreba).

^{24&} Usp. *Godišnjak Gradskog muzeja Varaždin* (Gradska knjižnica i čitaonica “Metel Ožegović” Varaždin).

²⁵ Verona, Eva. 2005. Nav. dj. Str. 366.

kako korisnik često neće dobiti sve tražene publikacije, npr., sve izvještaje, samo jednim pretraživanjem prema jednom mjerilu, npr., naslovu. Uspješna bibliografska organizacija i nadzor polazi od zamisli da se na jednom mjestu (iz vremena kataloga na listićima), ili jednim pretraživanjem (OPAC) dobiju sve publikacije, no primjeri pokazuju kako korisnik pretraživanje mora ponavljati, i to prema različitim mjerilima da bi dobio sve tražene publikacije. Uzimajući u obzir pretpostavku da prosječan korisnik ne zna za te nedosljednosti, ostaje za zaključiti kako pri pretraživanju ne dobiva sve tražene informacije, što je u izravnom nesuglasju s prvom i osnovnom zadaćom kataloga – davanjem odgovora na korisnička pitanja.

Prednosti pristupa opisu serijskih publikacija prema *Pravilniku* E. Verona očite su upravo zbog razloga navedenih na početku ovog poglavlja (formalnog i sadržajnog), stoga se predlaže dosljedno primjenjivanje korporativnog autorstva i na serijske publikacije, kao što to propisuje *Pravilnik*. Njegova točka 3 člana 10 *Publikacija sadrži djelo jednog korporativnog autora* propisuje izradu sporedne kataložne jedinice pod stvarnim naslovom za one publikacije koje se uvode pod korporativnim autorom, ali imaju izrazit i poznat naslov.²⁶ U slučaju serijskih publikacija koje potpadaju pod propise o korporativnom autorstvu, uvođenje sporednih kataložnih jedinica pod glavnim stvarnim naslovom (odnosno, i u ovom slučaju, poštivanje *Pravilnika*) riješilo bi problem nepredvidivosti korisničkog upita i omogućilo da se prva i osnovna zadaća kataloga izvršava optimalnije.

LITERATURA

Barbarić, Ana. Odrednice serijskih publikacija. // Međunarodni skup u čast 100-te godišnjice rođenja Eve Verona : zbornik radova = International Conference in Honour of the 100th Anniversary of Eva Verona's Birth : proceedings / Willer, Mirna ; Barbarić, Ana (ur.). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2007. Str. 207-216 ; 477-486

Cataloguing Code Comparison for the IFLA Meeting of Experts on an International Cataloguing Code July 2003. [citirano: 2009-12-28]. Dostupno na: http://www.d-nb.de/standardisierung/pdf/code_croatia.pdf

Horvat, Aleksandra. Knjižnični katalog i autorstvo. Rijeka : Naklada Benja, 1995.

IFLANET [citirano: 2009-12-28]. Dostupno na: <http://www.ifla.org/I/humour/subj.htm>

ISBD(S) : Međunarodni standardni bibliografski opis serijskih publikacija. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1992.

ISBD(CR) : međunarodni standardni bibliografski opis serijskih publikacija i druge neomeđene građe : prerađeno izdanje ISBD(S)-a : Međunarodnoga standardnoga bibliografskog opisa serijskih publikacija. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2005.

Izjava o međunarodnim kataložnim pravilima [citirano: 2009-12-28]. Dostupno na: http://archive.ifla.org/VII/s13/icp/ICP-2009_hr.pdf

²⁶ Usp. Verona, Eva. 1986. Nav. dj. Str. 35.

Statement of Principles Adopted by The International Conference on Cataloguing Principles Paris, October 1961. [citirano: 2009-12-28]. Dostupno na: http://www.d-nb.de/standardisierung/pdf/paris_principles_1961.pdf

Verona, Eva. Pojam korporativnog autorstva i druga tumačenja korporativnih odrednica. // O katalogu : izbor iz radova / izabrala i uredila Aleksandra Horvat. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo : Nacionalna i sveučilišna knjižnica : Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti, 2005. Str.365.-376.

Verona, Eva. Pravilnik i priručnik za izradu abecednih kataloga. Dio 1: Odrednice i redalice. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo,1986.

Willer, Mirna; Ana Barbarić. Međunarodna kataložna načela : prikaz i analiza. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 52, 1/4(2009), 18-62.